

24.05.2017

POL-2017-7835

valtiovarainministerio@vm.fi**Poliisihallituksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi veronkannon, verotuksen toimittamisen ja eräiden seuraamusmaksujen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi.**

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi veronkannon, verotuksen toimittamisen ja eräiden seuraamusmaksujen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi. Poliisihallitus pitää hallituksen esitystä pääsääntöisesti kannatettavana. Poliisihallitus lausuu esityksestä seuraavaa.

Verovelvollisen ilmoitusvelvollisuuden lisääntyminen

Esitetyt ilmoitusvelvollisuuden muutokset ovat Poliisihallituksen mukaan kannatettavia ja perusteltuja. Esityksen mukaan varainsiirtoverojen osalta sähköisen ilmoituksen olisi velvollinen tekemään veron perimiseen velvollinen arvopaperikauppias sekä kiinteistönvälittäjä silloin, kun kiinteistön luovutus tapahtuu kiinteistönvälittäjän välityksellä. Sähköisen ilmoitusjärjestelmän laajentaminen on mahdollista ilman kohtuuttomia kustannuksia ja sen voi arvioida lisäävän ilmoitusmenettelyn toimitusvarmuutta sekä verotuksen reaaliaikaisuutta. Erityisesti kiinteistövero ja varainsiirtovero koskevan ilmoitusmenettelyn siirtyminen sähköiseksi ja koskemaan myös kiinteistönvälittäjiä lisää toteutuneista kaupoista saatavien tietojen luotettavuutta ja reaaliaikaisuutta. Sähköisesti ilmoitettavien tietojen kattavuuden, reaaliaikaisuuden ja luotettavuuden lisääntymisellä Poliisihallitus arvioi olevan positiivista vaikutusta rikosten esitutkintaan.

Verotuksen päättymisen vaikutus verorikosten tutkintaan

Hallituksen esityksessä verotusmenettelylain uudistukseksi on esitetty, että verovelvollisen verotus päättyisi nykyistä nopeammin, kun verotietojen ilmoittamisvelvollisuuden täyttämiseksi säädetty määräaika on päättynyt ja verovelvollisen verotus on toimitettu. Verovelvollisen täydentäessä veroilmoitustaan, on hallituksen esityksen mukaan verottajan ilmoitettava verovelvolliselle uusi verotuksen päättymispäivä. Verotuksen verovelvolliskohtaiseen päättymispäivään siirtymistä on perusteltu verotuksen reaaliaikaistumisella, mikä tarkoittaa mahdollisuutta, että verovelvollisen verotus päättyisi nykyistä aikaisemmin. Kaikkien verovelvollisten verotuksen päättymispäiväksi on kuitenkin tarkoitus säätää takaraja, joka vastaisi pääosin nykyistä verotuksen päättymisaikaa. Verorikosten kannalta esitys tarkoittaa, että niiden tapahtuma-aikoihin tulee muutoksia. Verorikosten tunnusmerkistön täytyminen kiinnittyy verovelvollisen verotuksen päättymiseen. Esityksen mukaan nykyisestä muuttuvat verotuksen päättymispäivät tarkoittavat verorikosten tunnusmerkistön täyttymispäivien muutoksia. Esitutkintaviranomaisen tulee jatkossa yhdessä Verohallinnon kanssa selvittää aikaisempaa tarkemmin verotuksen valmis-

tumisaika. Poliisihallitus katsoo, ettei uudistus tuota esitutkintaviranomaiselle lisätyötä, mikäli Verohallinnosta huolehditaan aina ilmoittaa tarkasti poliisille myös verotuksen valmistumisajankohta kyseisen verovelvollisen osalta.

Esitetyn veromaksujen käyttöjärjestyksen vaikutus verorikkomuksen tunnusmerkistön täyttymiseen

Hallituksen esityksessä veronkantolaiksi on tarkoitus säätää yleisestä käyttö- ja suoritusjärjestyksestä veronkannossa. Esityksen mukaan usean maksamattoman erän tilanteessa verovelvollisen maksamattomat erät suoritettaisiin ensisijaisesti niiden vanhentumisjärjestyksessä ja toissijaisesti eräpäiväin mukaisessa järjestyksessä vanhimmasta uusimpaan. Esityksessä säädetään verovelvollisen mahdollisuudesta kohdistaa maksunsa joko tiettyyn maksamattomaan veroerään tai maksamattomaan verolajiin. Tilanteessa, jossa maksaja kohdistaa maksun verovelvollisen kaikkien maksamattomien erien suorittamiseksi, maksu käytetään verovelvollisen eräntyneille veroille yleisessä käyttöjärjestyksessä. Käyttöjärjestyksestä esitettyjen säännösten osalta Poliisihallitus lausuu, että jatkossa verorikkomuksen tunnusmerkistöön kuuluvan tahallisuuden näyttämisen arvioidaan muuttuvan aikaisempaa hankalammaksi, mikäli verovelvollinen vetoaa tietämättömyyteensä, mihin maksamattomaan erään hänen maksunsa on tosiasiallisesti käytetty. Ehdotetun säädöksen perusteella verorikkomuksen tahallisuus ei olisi enää yhtä selvästi toteennäytettävissä. Tämän vuoksi Poliisihallitus arvioi, että verorikkomus tulisi esitetynlaisessa veromaksujen käyttöjärjestyksessä tuomituksi nykyistä harvemmin.

Veronkorotusten määrääminen

Verotusmenettelylakiin esitetyllä muutoksella veronkorotusten osalta on merkitystä verorikosten osalta. Hallituksen esityksen mukaan veronkorotusten määräämisessä on tarkoitus siirtyä aikaisempaa kaavamaisempaan ja objektiivisempaan veronkorotusten soveltamiseen. Nykyistä Verohallinnon harkintavaltaa verovelvollisen laiminlyönnin vakavuuden huomioimiseksi veronkorotuksen suuruudessa on tarkoitus rajata. Poliisihallitus huomauttaa, että korkeimman oikeuden oikeuskäytännön mukaan ne bis in idem -kieltoa on sovellettu verorikoksiin niin, ettei verovelvollista voi tuomita verorikoksesta, mikäli verovelvolliselle on määrätty jo aikaisemmin samasta asiasta veronkorotus. Kaavamaisempaan veronkorotuskäytäntöön siirryttäessäkin tulisi Poliisihallituksen kannan mukaan edelleen nykyiseen tapaan pohtia mahdollisen verorikoksen täyttymistä tapauskohtaisesti. Veronkorotusten määräämistä ei Poliisihallituksen mukaan saisi soveltaa niin kaavamaisesti, ettei Verohallinnolle jäisi yhtään liikkumatilaa arvioida epäilyttävän toimen täyttävän verorikoksen tunnusmerkistön. Poliisihallitus haluaa lausua, että Verohallinnon ja poliisin tulee jatkossakin tehdä hyväksi koettua yhteistyötä verorikosten paljastamiseksi. Poliisihallitus pitääkin tärkeänä poliisin ja Verohallinnon yhteistyön terävöittämistä ne bis in idem -kiellon huomioimisessa.

Ilmoitusoikeus korruptio havainnoista

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia on ehdotettu muutettavaksi siten, että Verohallinnolla olisi oikeus antaa salassapitovelvollisuuden estämättä omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen esitutkintaviranomaiselle verovalvonnan yhteydessä havaituista seikoista, joiden voidaan epäillä liittyvän tiettyihin virka- ja lahjusrikoksiin. Korruptio on yhteiskunnan näkökulmasta vakavaa piilorikollisuutta, joka tunkeutuu yhteiskunnan rakenteisiin rapauttaen sitä. Korruption on kuvattu hidastavan taloudellista kehitystä, lisäävän eriarvoisuuden tunnetta ja ympäristötuhoja sekä heikentävän demokratiaa. Tästä syystä viranomaisten välisestä tiedon luovuttamisesta on tärkeää säätää lailla, jotta korruption liitännäiset virka- ja lahjusrikokset sekä virka-

aseman väärinkäytösrikokset tulisivat esitutkintaviranomaisen tietoon. Verohallinnolle lisättävää oma-aloitteista ilmoitusoikeutta voi esitutkintaviranomaisen näkökulmasta pitää pelkästään positiivisena asiana. Ilmoitusoikeus lisää viranomaisten välistä tietojenvaihtoa ja parantaa korruptioon liittyvien rikosten paljastamista ja selvittämistä. Poliisihallituksen mukaan Verohallinnon oma-aloitteisen ilmoitusoikeuden lisääminen on mainituin perustein erittäin kannatettavaa.

Verohallinnon tietojen ilmoittamista koskevista säännöksistä Poliisihallitus haluaa lausua, että oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 18§ rajoittaa Verohallinnon ilmoitus oikeutta, sillä pykälän mukaan jokaisella on oikeus kieltäytyä todistamasta, jos todistaminen saattaisi hänet tai häneen saman lain 17§ 1 momentissa tarkoitettussa suhteessa olevan henkilön syytteen vaaraan tai myötävaikuttaisi hänen tai mainitussa suhteessa olevan henkilön syyllisyyden selvittämiseen. Verohallinnon ilmoitusvelvollisuuden osalta tämä tarkoittaa sitä, että epäiltäessä henkilön syyllistyneen korruptiorikokseen, hänen antamaansa lausumaa verottajalle ei voida hyödyntää myöhemmin lahjontarikoksen esitutkinnassa ilman, että henkilö antaa siihen suostumuksensa. Korkein oikeus on linjannut itsekriminointisuojausta ratkaisussaan 2011:46, ettei tuomiota törkeästä veropetoksesta voinut perustaa samanaikaisesti esitutkinnan aikana tehdyssä verotarkastuksessa annettuihin vääriksi osoittautuneisiin tietoihin. Oikeuden päätöksen mukaan verotarkastuksen kohde voi olla myötävaikuttamatta oman syyllisyytensä todistamiseen, mikä tarkoittaa Verohallinnon ilmoitusvelvollisuuden osalta, ettei verotarkastuksella tai muuten Verohallinnolle annettua lausuntoa voida sellaisenaan aina käyttää todisteena oikeudessa.

Poliisihallitus pitää oikeana valittua linjaa, että hallituksen esityksessä korruptiorikosten ilmoittamisoikeus on säädetty vastaamaan rahanpesunselvittelykeskukselle tehtävien ilmoitusten antamista. Verohallinnon epäillessä korruptiorikosta, ilmoittaminen ei vaatisi esitutkintalain mukaista syytä epäillä kynnyksen ylittämistä, sillä esitutkintaviranomainen on oikea viranomainen laajemman kokemuksensa ja asiantuntemuksensa vuoksi arvioimaan kynnyksen ylittymistä. Verohallinnon ilmoitusoikeudella Poliisihallitus arvioi olevan tärkeä merkitys korruptiorikosten ilmoituksessa, sillä Verohallinnolle voi arvioida kertyvän paljon sellaista tietoa, joka eivätkä välttämättä muuten tulisi poliisiin tietoon. Verohallinnon oma-aloitteinen ilmoitus mahdollisuus voi yksittäisessä tapauksessa olla ratkaisevan tärkeä tekijä rikollisen toiminnan paljastamisen ja rikoksen selvittämisessä kannalta. Lainsäädännön mahdollistaman viranomaisten välisen tietojenvaihdon parantaminen auttaa toteuttamaan harmaan talouden torjuntaohjelman mukaista viranomaisyhteistyötä, joka on välttämätöntä harmaan talouden, kuten korruptiorikosten ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa.

Poliisihallitus ehdottaa hallituksen esitykseen kuitenkin lisättäväksi sivulle 126, että ilmoitusvelvollisuuden soveltamisalaa koskevaan kirjaukseen lisättäisiin tulkintaongelmien poistamiseksi, että ilmoitusvelvollisuuden soveltamisalaan eivät kuuluisi verotarkastuksessa vähäisiksi katsottavat yrityslahjat. Hallituksen esityksessä on tällä hetkellä kirjoitettu ainoastaan yrityslahjoista. Esityksen kirjaus yrityslahjoista on katsottava epämääräiseksi, sillä virka- ja lahjontarikokseksi voidaan tulkita sellainen yrityslahja, joka on arvoltaan huomattava tai, jonka antamisen tarkoitus voidaan tulkita muuksi kuin tavanomaiseksi yrityslahjaksi. Lisäksi Poliisihallitus ehdottaa hallituksen esitykseen tarkennettavaksi, että Verohallinnon ilmoitusoikeus koskee luonnollisten henkilöiden lisäksi myös oikeushenkilöitä. Esi-

tyksen perusteluissa sivulla 126 on mainittu ilmoitusoikeuden koskevan henkilöä, jonka määritelmän Poliisihallitus katsoo tarvitsevan selvennystä.

Poliisiylitarkastaja

Heikki Lausmaa

Poliisitarkastaja

Minna Immonen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 24.05.2017 klo 16:15. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Jakelu

Tiedoksi

Poliisijohtaja Timo Saarinen
Poliisiylitarkastaja Niina Uskali